

Vystymosi psichologija

Šiame straipsnyje aprašomi vaikų ir paauglių vystymosi etapai.

Emocinis / moralinis vystymasis

Mažylis < 6 metų

- Vaikas yra patenkintas, kai patenkinami visi jo pagrindiniai poreikiai ir viskas yra gerai.
- Jis verkia, kai jaučiasi blogai.

„Ameisli“ 6-8 metų

- Vaikas daugiau suvokia per jausmus nei per žodžius. Jausminis suvokimas yra labai ryškus.
- Jis siekia savarankiškumo: iniciatyvumas, malonumas iš fizinės veiklos, laisvi ryšiai su bendraamžiais, taisyklių ir tvarkos pripažinimas (orientacija į autoritetą), teigiamas santykis su tėvais ir vadovais
- Jis didžiuojasi savo pasiekimais.

„Jungschärler“ 9-12 metų

- Vaikas turi teigiamą požiūrį į gyvenimą, yra entuziastingas ir atviras naujovėms.

- Jis vis geriau suvokia savo jausmus ir mokosi juos išreikšti žodžiais.
- Jis ugdo gebėjimą įsijausti į kito žmogaus padėtį.
- Išugdo ryškų tiesos ir teisingumo jausmą.
- Jaučiamas poreikis būti priimtam ir pripažintam tarp bendraamžių ir vadovų.
- Vaikas tapatinasi su savo lytimi ir elgiasi pagal jai būdingus vaidmenis.
- Jaučiamas troškimas patirti nuotykius.

Paauglys (13-16 metų)

- Paauglys gyvena stiprių jausmų ir emocijų laikotarpį.
- Jausmai yra nepastovūs ir dažnai užgožia protą bei valią.
- Jis nebegali pakeisti, kad su juo elgtųsi kaip su vaiku.
- Jis nori išbandyti savo kūno ribas. Jausminiai potyriai išgyvenami labai intensyviai.
- Vyksta savirefleksija (savęs paieška).
- Išoriškai jis dažnai elgiasi grubiai ir atstumiančiai, tačiau viduje jaučia didžiulį troškimą būti priimtam ir suprastam.
- Susidaro draugų grupelės.

Jauni suaugusieji, 17-20 metų

- Siekiama emocinės nepriklausomybės nuo tėvų ir kitų suaugusiųjų.

Kognityvinis vystymasis

Mažylis < 6 metų

- Akių kontaktas
- 1. Šypsena
- Pakartojimas
- Pirmieji žodžiai

„Ameisli“ 6–8 metų

- susitelkęs į save
- nepastovus
- gyvena šia akimirka
- išreikšta vaizduotė ir fantazija – didelis kūrybiškumas
- gali susikaupti apie 20–30 minučių
- Pasakos ir tikrovė susilieja
- gali mintyse pakeisti siužeto eigą
- Patirtis ir mąstymas apima visą vaiką

Jaunieji skautai, 9–12 metų

- Trokšta žinių, domisi detalėmis, pvz., priežastimis ir pasekmėmis
- mąsto vaizdingai ir konkrečiai
- vis labiau plėtojasi realybe grindžiamas, gamtos mokslų mąstymas
- Noras mokytis apie dominančias sritis
- mąsto apie sau kylančius pavojus
- Tiesa yra tai, kas egzistuoja, o tai, ko nėra, nėra tiesa.

Paaugliai nuo 13 iki 16 metų

- gali daryti logišką išvadą
- mato sąsajas
- kritiškai vertina
- Gebėjimas savikritiškai vertinti save
- Polinkis į „juoda – balta“ mąstymą
- Tiesa yra tai, ką aš laikau tiesa. Noriu pats patirti / patikrinti tiesą.

Tikėjimo raida

Mažylis < 6 metų

- Viską, ką vaikas patiria su tėvais ir jų akivaizdoje, jis paverčia pagrindiniais religiniais išgyvenimais. Jis perima jų tikėjimo formą ir turinį, net nesusimąstydamas.
- Vaikas neišvengiamai susidaro Dievo įvaizdį remdamasis savo pačio jutiminėmis ir emocinėmis patirtimis.

„Ameisli“ 6-8 metų

- Nuodėmės sąmonė dar nėra išsivysčiusi
- išreikšta gėrio ir blogio samprata – sąžinės graužatis
- Domėjimasis dangumi, angelais, amžinybe, gimimu...
- Jėzaus stebuklai ir pasakos gali egzistuoti greta
- Reikia atsargiai vartoti vaizdingą kalbą, nes vaikai ją supranta pažodžiui
- Vaikas neabejoja Dievo egzistavimu

9-12 metų jaunuoliai

- Gebėjimas suvokti Dievo meilę ir atleidimą – galimybė priimti aiškų sprendimą pasirinkti Jėzų
- Pirmenybė teikiama tikroms istorijoms – tapatinimasis su herojumi
- Reikia atsargiai vertinti stebuklų istorijas
- Dažnai vaikas savo gyvenimą skirsto į religinę ir kasdienę sritis.

Paaugliai nuo 13 iki 16 metų

- kritiškas vertinimas
- vertybių tikrinimas ir jų perėmimas arba atmetimas
- savo tikėjimo paieška

- „Ar noriu būti pamaldus, net jei pasaulis yra kitoks?“
- Dažnai naujas „taip“ Jėzui

Jauni suaugusieji, 17-20 metų

- dažnai tikėjimo krizė tiems, kurie užaugo religingoje aplinkoje: ar aš toks esu, nes buvau taip auklėtas, ar noriu toks būti ir atitinkamai kurti savo gyvenimą?
- iš dalies perimamos tėvų / auklėtojų vertybės ir elgesio modeliai

Lentelė „Vystymosi psichologija“

Lentelė „Vystymosi psichologija“

Nuotraukos šaltinis

- Pagrindinis paveikslėlis: ©Marvin Siefke /pixelio.de